

KULTURUTSKOTTETS BETÄNKANDE 9/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 3 § lagen om utveckling av högskole- väsendet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 mars 2004 en proposition med förslag till lag om ändring av 3 § lagen om utveckling av högskoleväsendet (RP 18/2004 rd) till kulturutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- direktör Markku Mattila, undervisningsministeriet
- biträdande budgetchef Hannu Mäkinen och budgetråd Vesa Jatkola, finansministeriet
- konsultativt vetenskapsråd Hedvig Mikkolan-niemi, Finlands Akademi
- kansler Kari Raivio, rektor Ilkka Niiniluoto, professor Jukka Meurman och professor Mikko Salaspuro, Helsingfors universitet
- rektor Gustav Björkstrand, Åbo Akademi
- förvaltningsdirektör Erkki Tuunanen, Jyväskylä universitet
- vice rektor Marja Jylhä, Tammerfors universitet
- rektor Lauri Lajunen, Uleåborgs universitet
- rektor Perttu Vartiainen, Joensuu universitet
- vice ordförande, rektor Ilkka Niiniluoto, Finlands Universitetsrektorers råd
- ordförande, rektor Tapio Varmola, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer ARENE rf
- ordförande Heikki Suomalainen, vuxenutbildningsförbundet rf

- professor Eira Korpinen, professor Ilkka Ruostetsaari och professor Tapio Varis, Progressiva vetenskapsförbundet rf
- generalsekreterare Sanna Kaisa Spoof, Universitetscentrum i Lahtis
- ombudsman Jorma Virkkala, Professorsförbundet
- utbildnings- och arbetskraftspolitisk sekreterare Heikki Liede, Akava rf
- ombudsman, doktor i samhällsvetenskaper Minna Suutari, Servicearbetsgivarna
- specialmedarbetare Riitta-Liisa Reiterä, Finlands Kommunförbund
- ombudsman Klaus Sundbäck, Forskareförbundet
- utbildningspolitiska sekreteraren Aleksi Henttonen, Finlands studentkårers förbund FSS
- direktör Kari Purhonen, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund
- ordförande Markku Markkula, Universitetens vuxenutbildningsnätverk.

Dessutom har utskottet fått skriftliga utlåtanden från

- Åbo universitet
- Kuopio universitet
- Vasa universitet
- Lapplands universitet
- Tekniska högskolan
- Tammerfors tekniska universitet
- Villmanstrands tekniska universitet
- Helsingfors handelshögskola

- Åbo handelshögskola
- Sibelius-Akademien
- Konstindustriella högskolan

- Bildkonstakademien
- Teaterhögskolan.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att lagen om utveckling av högskoleväsendet ändras.

Enligt den föreslagna lagen ska det anslag som anvisas under universitetens omkostnadsmoment i statsbudgeterna för 2005—2007 justeras. Det föreslås också att det i fortsättning-

en görs en årlig förhöjning av anslagen motsvarande ökningen av avlöningsutgifterna. Dessutom föreslås en bestämmelse om att anslaget åren 2005—2007 årligen höjs med minst 20 miljoner euro.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2005.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Med hänvisning till motiven i propositionen och övrig information finner utskottet propositionen nödvändig och lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslaget med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Tidsspannet mellan verksamhet och effekt är långt vid universiteten. Därför är det viktigt att också utbildnings- och vetenskapspolitiken är långsiktiga och stabila vad gäller både mål och resurser. I det gällande regeringsprogrammet förutsätts det att finansieringen av universiteten tryggas i lag. Det har skett stora förändringar under den tid som lagstiftningen om utveckling av universiteten har funnits eftersom universiteten har byggt ut kraftigt. Universiteten har fått större beslutanderätt samtidigt som större vikt har lagts vid kvaliteten på verksamheten i och med att en del av anslagen har beviljats på grundval av resultaten. I det nuvarande resultatorienterade systemet spelar kvalitetsfaktorerna en allt mer framträdande roll. Universiteten belönas till exempel allt tydligare utifrån resultatkriterier och varje universitet får stöd till sina viktigaste insatsområden genom projektfinansiering. Den kalkylerade basfinansieringsmodellen stöder och främjar högkvalitativ verksamhet vid universiteten. Allt större avseende fästs vid kvalitet

och utvärderingsverksamheten blir en allt större kvalitetsförbättrande faktor.

Det är bra att regeringen föreslår att anslaget under universitetens omkostnadsmoment höjs för 2005—2007 med ett belopp som minst motsvarar den ökning i avlöningsutgifterna som förändras av statens avtalsuppgörelser om lönerna på central nivå, anser kulturutskottet. Detta är en viktig punkt särskilt som universiteten inte själva kan förhandla om kollektivavtalen.

Statens råd för vetenskap och teknologi har föreslagit att det 2003—2007 avsätts sammanlagt 150 miljoner euro för att stärka universitetens basfinansiering. Åren 2005—2007 skulle anslaget uppgå till 100 miljoner euro. Även om målet eventuellt inte uppnås är det enligt utskottet positivt att universiteten genom lag tryggas med ett årligt extra anslag på minst 20 miljoner euro under en treårsperiod.

Riksdagen har i olika sammanhang uttryckt sin oro för universitetens kraftigt ökade utgifter för lokaler. Till viss del beror detta på den omfattande byggnationen vid universiteten, vilket gett universiteten bättre möjligheter att ordna undervisning i adekvata lokaler samtidigt som de kunnat avstå från en del opraktiska lokaler. Utskottet oroar sig fortfarande för att ökningen i basresurserna, som är avsedda för universitetens ordinarie verksamhet, fortlöpande går till förhöj-

ningar av de indexbundna hyrorna. När problemen på grund av hyresförhöjningarna blir lösta är det enligt utskottet nödvändigt att särskilt se till att inte alla anslag som är avsedda och som behövs för förbättringar i universitetens verksamhet går till lokalkostnader. Dessutom bör universiteten noga tänka över sitt byggnadsbehov.

Detaljmotivering

3 §. I motiven till propositionen sägs det att höjningen enligt 3 mom. ska vara minst 20 miljoner

euro varje år under den avsedda perioden. Utskottet anser detta motiverat och föreslår en ändring i formuleringen.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår kulturutskottet

att lagförslaget godkänns med följande ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av 3 § lagen om utveckling av högskoleväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 31 december 1986 om utveckling av högskoleväsendet (1052/1986) 3 §, sådan den lyder i lag 1270/2001, som följer:

3 §

Anslagen för högskoleväsendet

(1 och 2 mom. som i RP)

Dessutom höjs anslaget under 2005—2007 varje år med *minst* 20 miljoner euro.

Ikraftträdandebestämmelse
(Som i RP)

KuUB 9/2004 rd — RP 18/2004 rd

Helsingfors den 8 juni 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kaarina Dromberg /saml
vordf. Sade Tahvanainen /sd
medl. Esko Ahonen /cent
Sinikka Hurskainen /sd
Tuomo Hänninen /cent
Jyrki Katainen /saml (delvis)
Rauno Kettunen /cent
Minna Lintonen /sd
Mikaela Nylander /sv

Seppo Särkiniemi /cent
Jutta Urpilainen /sd
Raija Vahasalo /saml
Unto Valpas /vänst
ers. Hanna-Leena Hemming /saml
Marjukka Karttunen /saml
Irina Krohn /gröna
Minna Sirnö /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.